

אמונת חיים

מרכז רוחני לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון חג הפסח - שנה י'

ערב פסח תשפ"ב

דברי אלוקים חיים כ"ק מרן רבינו הגה"ק זיע"א

ויאמר משה אל העם אל תיראו התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם וגו' ה' ילחם לכם ואתם תחרישון, ואתם תחרישון ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו.

וצריך להבין מה שאמר משה לישראל ה' ילחם לכם אתם תחרישון וה' אמר למשה מה תצעק אלי למה בני ישראל יחרשו וישתקו, ורק משה רבינו היה עומד ומתפלל עד שה' אמר לו מה תצעק אלי דבר וכו' וקשה דלמול מי יצעק אם יצעק אם לא לה' אלוקיו, ובפרט בעת צרה דכתיב קראתי מצרה לי, וכתוב מן המיצר קראתי י-ה, והתרגום אנקלוס כתב לתרגום הכתוב שה' אמר למשה "קבלית צלותך" כלומר שאין כבר צורך לתפילה מכיון שכבר קיבלת תפילותיך ולכן דבר אל בני ישראל ויסעו, ורש"י הק' כתב שלמדנו שהיה משה עומד ומתפלל אמר לו הקב"ה לא עתה להאריך בתפילה שישאל נתונים בצרה, וגם מה תצעק אלי, עלי הדבר תלוי ולא עליך, ואין להם אלא ליסע שאין הים עומד בפניהם וכדאי זכות אבותיהם והם האמונה שהאמינו בי ויצאו לקרוע להם הים עכ"ל.

ונראה לי לומר עוד כי רשם ה' יתברך לומר להם טעם התגברות הדין עליהם הוא לצד שהם המעיטו בלבם האמונה, ואמרו טוב לנו עבוד את מצרים ולזה ציוה ה' לעשות כנגד עון זה הצדקת האמונה בכל תוקף וגם בזה רומזם ה' לדעת את ישראל סיבת הסובב תגבורת הדין מחדש שהוא מיעוט האמונה וצריך הצדקת האמונה בכל תוקף.

ולענ"ד נראה לומר שמה שכתוב "ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי, באופן אחר, שמכיון שאמר משה רבינו ה' ילחם לכם ואתם תחרישון אמר לו ה' למשה "מה" כלומר למה אמרת כך שלא תפלו אלי אלא שהם יחרישו, דאדרבה "תצעק אלי" שאני כביכול אוהב תפילתן של ישראל ומתאוה להם ולכן אמר לו ה' "דבר אל בני ישראל ויסעו" שכל מה שעשיתי שיהיה צרה לישראל זה בשביל שאני מתאוה לתפילת ישראל והבל פיהם בתפילה חביב עלי, ולכן כעת שכבר התפללתם כבר יכול אתה לומר להם שייסעו, וכמו שפירש רש"י הק' שאין הים עומד בפניהם וכו'.

ועוד יש לומר בדרך אפשר כי כתוב בספרים הק' שיש להתפלל בתפילה בשביל צער השכינה הק' שבכל צרה שיש לאיש ישראל הקב"ה כביכול גם כן בצרה ולכן אם מתפללים לצורך גבוה לצער השכינה הק' התפילה מקובלת, ולכן אמר ה' מה תצעק אלי כלומר שתצעק "אלי" לצורך השכינה הנמצא כביכול בצרה בצערן של ישראל ואז תוכל לדבר אל בני ישראל "ויסעו" שתתקבל תפילתן.

ועוד יש לומר בדרך צחות שכתוב מה בפתח אבל ידוע בקמץ ופתח מתחלפין ודומין הן מאוד, ובפרט במבטא הספרדי ולכן אפשר לומר שמשם רבינו מחמת ענוותנותו לא היה לו האומץ לומר "דבר אל בני ישראל ויסעו" משום שמשם רבינו אמר "ואנחנו מה" ולכן אמר לו ה' יתברך מה תצעק "אלי" ותגיד לי שאתה עניו, אבל לבני ישראל "דבר" תהיה מנהיג ואמר לו ה' יתברך שיתנהג בגאווה דקדושה שכן צריך להיות למנהיג ולכן אמר משה שיסעו לים ולא עמד הים לפניו וכו"ל.

דברות קודש מרן רבינו עט"ר שליט"א

חג הפסח בתפילה בשם זמן חרותינו וצ"ב מהי "חרות", ובפרט יש לבאר הוראת שם זה בהווה לומר שעכשיו אנו יוצאים לחירות אלא שענין זמן חירותנו הוא השפעה מיוחדת של חירות הניתנת לכל נפש מישראל בזמן ההוא. שכאשר מגיע היום שבו יצאנו לחירות, ניתנה לנו הזדמנות לצייר היטב בלבנו איך יצאנו לחירות משעבוד וטומאת מצרים, והרי זה מחזק אותנו לעמוד נגד יצרניו ולהשתחרר מתחת עולו. נמצא כי הזמן הזה אינו חגיגת שמחה על אירוע עתיק שעבר, אלא שמדי שנה בשנה הינו זמן בו מסוגלים אנו ללחום למען חירות נפשנו".

כן נתבונן בטעם שקוראים לחג הפסח "זמן חירותינו" ולא "זמן שמחתנו" כמו בחג הסוכות. ונראה לפרש בדרך הדרש כדלהלן.

א. שרק חמישית מבני ישראל יצאו ממצרים, ורובם מתו במכת חושך, ע"כ היציאה היתה מהולה בצער ולא היתה שמחה מושלמת.

ב. דחז"ל מלמדים אותנו בנפול אויבך אל תשמח, וכפי שאנו רואים בים סוף שאמר השי"ת מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה. והוא גם אחד הטעמים דאין אומרים הלל הגדול בשביעי של פסח

ג. פסח כרוך בצערא דינוקא, שאינם יכולים לאכול את המאכלים להם הם רגילים וכן קשה להם עם מאכלי הפסח.

ד. כן ניתן לומר בדרך צחות שהוא זמן חירות, שבכל ימי השנה משועבדים אנו לרחוב ולאירה ואלא בפסח כל אחד נוהג ע"פ מנהגי ומסורת אבותיו.

ומאידך חג הסוכות הוא "זמן שמחתנו" דהיא שמחה מושלמת, בה כל בני המשפחה שמחים בו, ואף בני הנוער הם הראשונים שששים ושמחים לקראת החג הבא ומתקרב, על אף שיוצאים מהבית.

וכן חג הסוכות הוא נטו שמחה יהודית, ואינו בא מחמת מפלת שונאינו וכו' ואין בו הסיבה של בנפול אויבך אל תשמח.

כן מפרש האור החיים הק' בריש פרשת בשלח שאמר 'ויהי' לשון צער שהרי הסכמת פרעה ליציאת בני ישראל היה כרוך במכות קשות למצרים, ולאחר מכן ברדיפת פרעה שגררה את טביעת מצריים ובזה רואים ש הקב"ה מקפיד על כליון הנבראים כמובא בדבריהם ז"ל (מגילה י'): מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה.

יה"ר שאכן נזכה לחירות עולמים ולגאולה השלימה במהרה, וכשם שהשי"ת הוציאנו ממצרים ביד רמה, כך נזכה לצאת מכל המיצרים, ונבטח בו לבדו, נזכה לגאולה האמיתית והשלימה מתוך רחמים וחסדים מגולים ונזכה לאוכל מן הזבחים והפסחים בהאי שנתא, אמן כ"ר.

הליכות חיים

תשובות בכת"י

מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל

ששלח להגאון ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

מו"צ בק"ק קראלי ובעמח"ס "גם אני אודר"

כתב, מצוה לחלק לתינוקות קליות ואגוזים כדי שיראו שינוי וישאלו. ע"כ.

האם בזמנינו עדיף לחלק לתינוקות שוקולדות וממתקים שהילדים אוהבים יותר מקליות ואגוזים?

תשובה: אצלנו חילקו אגוזים.

ח. שאלה: בשבת ערב פסח, האם נכון לכתחילה לאכול מאכלי שבת [הדגים והבשר וכו'] שלא באמצע הסעודה, שיברך ברכת המזון אחרי שאכל מהפ. תשובה: כשאין ברירה.

ט. שאלה: בשו"ע או"ח (סימן תל"א סעיף ב')

איתא, שאין ללמוד לפני בדיקת חמץ ע"ש. ושאלתי, האם מותר ללמוד בהלכות בדיקת חמץ לפני בדיקת חמץ, דלכאורה זה גופא יזכיר לו שצריך לבדוק החמץ, וכעין הסברא שאיתא בפסחים (יא.) "הוא עצמו מחזר עליו לשורפו, מיכל קאכיל מיניה" (בתמיה)?

תשובה: יתכן שמותר להתפלל מוסף בחול המועד פסח ביום ו', וכבר הדליקה נרות, האם יכולה להתפלל, ואם כן, האם צריכה להזכיר במוסף גם של שבת?

תשובה: יתכן שמותר

י. שאלה: אשה שרוצה להתפלל מוסף בחול המועד פסח ביום ו', וכבר הדליקה נרות, האם יכולה להתפלל, ואם כן, האם צריכה להזכיר במוסף גם של שבת?

תשובה: לא יכולה, דהוי תרתי דסתרי. יא. שאלה: בשבת ערב פסח האם מותר לשרוף החמץ בערב שבת בתחילת שש, כיון שלא צריך לבטל החמץ לפני שש?

תשובה: טוב שישרוף כמו כל שנה כמו שכתבו בפוסקים.

א. שאלה: אדם שהקדיש מאה ש' לקרבן פסח, מה יעשו עם כסף זה, אם חלילה לא יבוא המשיח השנה?

תשובה: יתכן שאפשר לפדותו על פרוטה ולזרוקו לים, עיין רמב"ם פ"ח מערכין ה"י וצריך עיון.

ב. שאלה: האם יוצאין ד' כוסות בליל הסדר עם חלב, או לא (ע"פ המעשה מהבית הלוי זי"ע).

תשובה: חלילה.

ג. שאלה: מה עדיף, האם לתת קמחא דפסחא לעניים, או לקנות בשבילו מקרר מיוחד לפסח?

תשובה: מה שצורך יותר.

ד. שאלה: אם בליל הסדר אמר "ברך" האם הוא כהיסח הדעת מאכילה? תשובה: יתכן.

ה. שאלה: האם יכול לשתות כוס רביעי בליל הסדר במקום אחר [כגון אצל רבו וכדו'] וברכת מעין שלוש יפטור גם הכוס השלישי ששתה בביתו, או לא?

תשובה: כמדומה שאין ראוי.

ו. שאלה: בשו"ע או"ח (סימן תמ"ד סעיף ג') כתב, אין מבשלין לשבת זה דייסא וכיוצא בזה. ע"כ.

ובמ"ב שם (ס"ק י"א) כתב וז"ל, דייסא וכיו"ב, דבר

שדרכו לידבק בכלי כ' יצטרך להדיחם אחר האכילה משום איסור חמץ, ואסור כיון שאין צריך להם שוב באותו היום כבסימן שכ"ג סעיף ו', עכ"ל.

ויש לעיין אם יש לו גוי שידיח לו הכלים, האם מותר לכתחילה לבשל דייסא וכיו"ב?

תשובה: לכתחילה אין ראוי לעשות כן.

ז. שאלה: בשו"ע או"ח (סימן תע"ב סעיף ט"ז)

מרן רבינו שליט"א אצל מרן הגר"ח זצ"ל

הגר"ר גמליאל רבינוביץ אצל מרן הגר"ח זצ"ל

קול קראלי - 074-7962278

בינה לעיתים

◇ גודל קדושת ימי החג ◇

שאר הגויים לובשים מלבוש כמוהו, ע"כ מראים בלבישתו שבזכות זה נגאלו. (אמרי פנחס)

טוב שלא לדבר בליל הסדר

ואחר כך בליל הפסח הקדוש טוב שלא לדבר מאחר התפלה עד לאחר הסדר, כמו שפירשו הצדיקים "פסח" שהוא פה-סח תיקון לדיבור הפה. ולכל הפחות בשני לילות הקדושות לשמור הפה מאד.

(אגרות שו"א ט)

ובחג הזה מתעורר הנס כמו בעת יציאת מצרים, והנה ביציאת מצרים היה הדעת בגלות, ובחג הזה בא להם בחינת הדעת, וכמו כן לדורות, זה הרמז בסימן מוציא מצה, היינו כמו מצא אבידה הנ"ל שימצא האדם מה שנאבד מאיתו.

(חסד לאברהם)

ימים אלו יקרי הערך, שעה ליום יחשב

(שו"ת אבני נזר או"ח סי' של"ו)

לובשין הקיטל בליל פסח,

כי ישראל נגאלו ממצרים בשביל שלא שינו שמם לשונם ולבושם, והקיטל הוא מלבוש

בפסח שזהו זמן הגאולה, צריך כל אחד ואחד לראות ולהשתדל, שהוא לא יהיה המונע את גאולת הכלל על ידי מעשיו.

(חידושי הרי"ם)

זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים ולא אמר זכור את היום אשר יצאת ממצרים אלא שבכל שנה ושנה הוא היום הזה ממש שיצאנו ממצרים והענין הוא שבכל שנה ושנה מתעורר אור ההוא שהיה במצרים כמ"ש והי' אמונת עיתך דקאי על המועדים חוסן ישועות היינו שבכל שנה בימי הפסח היא חוסן הישועות שהיו בעת ההוא.

(פנים יפות)

◇ סדר הגדה ◇

יהושע היה לוי ושבט לוי הרי לא נשתעבדו, ור' עקיבא היה ממשפחת גרים, זהו החידוש כאן דעל אף שאבותיהם לא נשתעבדו במצרים מ"מ הרבו לספר ביציאת מצרים, ורמז לזה "וכל" המרבה לספר ביציאת מצרים מ"מ הרי זה משובח, וכו"ל ר"ת וגרים כהנים ליום אפי' שלא נשתעבדו ובכל זה מרבה לספר הרי זה משובח.

(שמחת הרגל)

מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח.

ויל"פ הסמיכות דלכאורה קשה למה אין מברכין על ההגדה דהוא מצות עשה ככל המצות כדכתיב והגדת לבנך, ונראה לתרץ כיון דהוי מצוה שאין לה קצבה אין מברכין עליה, כדאי' סברא זו (במג"א או"ח הל' תפילה) לגבי תפילה דלכך אין מברכין עליה משום דלית ליה קצבה כדאמרין בגמ' (ברכות כ"א.) הלואי שיתפלל אדם כל היום, ובזה יובן הסמיכות מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים וא"כ שהוא מצוה למה אין מברכין עליה, לז"א שכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, א"כ הוי מצוה שאין לה קצבה דאין מברכין עליה.

(דברי מהרי"א)

רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם וכו'.

והנראה דהנה ישראל היו במצרים רד"ו שנים ואיתא (פדר"א מ"ז) שנחשב גם חמש שנים קודם שירד יעקב למצרים היינו משעה שנולדו מנשה ואפרים נמצא רט"ו שנה שישראל היו חייבים להיות במצרים ת"ל שנה. אבל הואיל ושעבדו אותם גם בלילות כדכתיב "וירא את ענינו" זו פרישות דרך ארץ והדין הוא (קדושין ט"ו.) עבד עברי אינו עובד בלילה מדכתיב "כי טוב לו עמך" לכן נחשבו גם הלילות ועולה למספר ת"ל, כי

שני פעמים רט"ו הם ת"ל. אבל עבד כנעני עובד ביום ובלילה דכתיב "והיו לכם לאחזה" שמותר לשעבדו בלילה, א"כ אם ישראל במצרים היה להם דין עבד כנעני ממילא אין הלילות נחשבים ויצאו קודם הזמן. זהו שאלת הרשע הלא יש לכם דין נכרי אם כן "מה העבודה הזאת" היכן הוא העבודה שאתם חייבים עדיין לעבוד שיצאתם קודם הזמן, והלילות לא השלימו דכתיב "לכם" שמותר לשעבד אתכם בלילה, ועל זה אמר בעל ההגדה לכם ולא לו, דהיינו שהרשע אומר דישראל הם בגדר "לכם" היינו עבד כנעני שנאמר בו והיו "לכם" לאחזה, "ולא לו" שהם אינם בגדר עבד עברי שנאמר בו כי טוב "לו" עמך, ולפי שהוציא עצמו מן הכלל כפר בעיקר, שלפי דעתו יש לו דין עבד כנעני לכן אילו היה שם לא היה נגאל. והיה מתעבב שם ונכנס לשער הנו"ן ולא יוצא משם לעולם.

(יפה נוף)

ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל.

וצ"ב כפל לשון אשר פסח על בתי בני ישראל "ואת בתינו הציל". והנראה על פי מה שאמרו חז"ל שהמצריים היו מוליכים את בכוריהם לבתי בני ישראל, כדי להצילם מן המכה, אך מאומה לא הואיל להם, כי מתו גם בהיותם שם, זה שאמר הכתוב, אשר פסח על בתי בני ישראל אלו הבתים שהיו בהם רק ישראלים, ועליהם פסח המשחית לגמרי, ואת בתינו כלומר גם באותם בתים שהיו בהם בכורי מצרים, ולתוכם נכנס המשחית כדי להרוג את הבכורים המצריים, גם שם "הציל" הקב"ה את בכורי ישראל.

(דובר שלום)

לנו לא פסח, ולא קדשים, ולא תרומה, ולא מעשר שני, רק מצוות משנה לשנה, ואם גם היא לא הועילה בידינו בשלימות. הייטב בעיני ה' חלילה וחלילה.

(חתם סופר)

כל דכפין ייתי.

עליו כל הטובות, "ויכול", ויהיה לו מה לאכול, שיהיה לו פרנסה בריוות, "כל דצריך", דברים הצריכים "ייתי" עליו ויהיה לו, ואף על פי שאינו כדאי, לזה אמר "ויפסח", וידלג לאדם כמו במצרים, שאף שלא היו ראויים, כתיב ופסחתי עליכם וכו' (זרע קודש)

כל ימי חיך להביא לימות המשיח.

כי כשמספרים ביציאת מצרים ומאמינים שעשה הקב"ה נסים, וכיון שהיה כן בוודאי עתיד להיות גם כן נסים גדולים, על ידי זה הוא התקרבות המשיח, זהו להביא לימות המשיח.

(נופת צופים)

חכם מה הוא אומר וכו'.

ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח וכו'. כתב בשם אביו ז"ל, שהש"ת נתן כח בזה הלילה, לכן צריך האב להשיבו תשובה ראויה ונכונה בכדי שתקבע תשובה הזאת בלב הבן תמיד.

(מהרי"ד מבעלזא)

ושאינו יודע לשאול את פתח לו.

פירש שאינו יודע, דמי שמחזיק עצמו ויודע שהוא אינו כלום אז א-ת פתח לו השערים בשמים מא' ועד ת'.

(דברי חיים)

חסל סידור פסח וכו'.

שמעתי מפי מורי ז"ל (החידושי הרי"ם) על שקורין ליל פסח סדר, וכן אומרים חסל סידור פסח, לרמז למה שאמר המהר"ל ז"ל ש כמו שיש סדר לטבע כן יש סדר מיוחד לנסים ונפלאות.

(שפת אמת)

עקיבא ור' טרפון.

וי"ל דאבותיהם של תנאים אלו לא נשתעבדו במצרים משום שר' אליעזר ור' אלעזר בן עזריה ור' טרפון כהנים היו, ור'

◇ אכילת מצה ◇

בחודש האביב, בזכות המצה שאוכלים בחודש ניסן בפסח.

(דברי יחזקאל)

מצות עשה של אכילת מצה,

משומרת בליל פסח, היא יחידה שנשארת לנו מכל מצוות אכילה שבכל התורה, אין

היום אתם יוצאים בחודש האביב.

איתא בזוה"ק דבזכות מה שישראל אוכלים מצות בפסח ניצלין בדין בראש השנה, ויש לרמז זאת בפסוק הזה, היום, נקרא ראש השנה כמ"ש, וז"ש היום אתם יוצאים, בראש השנה אתם יוצאים בדין,

◇ שביעי של פסח ◇

ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה

וצ"ב מפני מה אמרו מרים עם הנשים דייקא פסוק זה, ונראה לפרש שכל תכלית יציאת מצרים היה כדי שיקבלו ישראל את התורה, ואינא בגמ' (ברכות ז.) נשים במאי קא זכיין באקרוי בנייהו לבי כנישתא ובאתנוני גברייהו בי רבנן, ולכאורה יקשה מנלן שהגורם והמסייע לדבר נחשב כאילו עשאו בעצמו, אך יש ללמוד מקריעת ים סוף אשר סוס ורכבו רמה בים, וקשה אם אדם חטא בהמה מה חטאה ועכ"ח מפני שהיה גורם ומסייע, ומידה טובה מרובה ממידת פורעניות, וא"כ שפיר יש להם לנשים שכר מלימוד התורה מפני שהם מסייעים לבעליהם לעסוק בתורה וזה שאמרה מרים עם הנשים שירו לה' כי גאה גאה, וכי תימא מה שייכות יש לנשים עם הנס שלא נעשה אלא כדי שיקבלו את התורה, לזה אמרה סוס ורכבו רמה בים ומשם חזינו דהגורם ומסייע מקבל שכר כאילו עשהו בעצמו.

(בית יצחק)

כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים

וידוע הקושיא למה הסוסים אשמים בזה שהמצרים עינו את היהודים. ומתירים את זה כך, שכל מי שמתחבר לאדם רע נהיה מושפע ממנו. ועל זה אנו מבקשים כל יום ותצילנו מחבר רע משכן רע, ואגב מפגע רע, זה כבר העונש בעצמו. אבל בכל אופן הסוסים הלכו עם המצריים יד ביד להכות את היהודים, אבל אם תאמרו במה הם אשמים שהם עשו כרצון בעליו, אלא אנו יודעים שכל אדם וכל יצור כל אחד מכיר את א' שטעטעלע שלו, (כלומר: כל אחד בדברים שלו ידוע להסתדר טוב) ובכמה מקומות מצינו שהסוסים וכדו' ידעו להבחין אם כדאי להם ללכת או לא, כלומר לעשות רצון בעליהם. הבו זכר בבלעם בן בעור שסוסו ראה את המלאך עומד לפניו עם חרבו שלופה לכיוונו, עצר הסוס ולא רצה ללכת, כי הבין שכאן לא כדאי ללכת, ועוד יוצא בזה שהסוסים היתה להם איזהו ברירה, אבל הם כן הלכו כי סוסים הרי אוהבים מלחמה אז בזה שהלכו יד ביד להכות את היהודים. מגיע גם להם לטבוע כמו חבריהם המצריים.

◇ סיפורים לשביעי של פסח ◇

בוודאי ירגיש שהוא אכל את התרנגולת בלילה, מרוב בושה ישב לו ליד התנור באחד הקרנות, ור' אלימלך הלך ממקומו לכאן ולכאן עד שבא למקום של תלמיד זה ואמר לו שילך אל העמוד להתפלל ואין מסרבים לגדול, והלך והתפלל בלב נשבר מאוד, וכן אמר השירה בהשתפכות הנפש, ואחר התפילה אמר לו רבי ר' אלימלך: אוי התפלל התרנגול ויושע ה', ופירושו כך שעל ידי אכילת התרנגולת היה לו לב נשבר מאוד, ממילא התפלל השירה כדבעי.

◇ שירה שלאחר שינה ◇

פ"א כשהיה רבי שמעלקא ז"ע בריחוק מקום מביתו ומעירו הישקו אותו יין ויהיה ראשו כבד עליו, עד שישן מעת לעת שלם, כאשר עמד בתפילה אח"כ היתה התפילה בהתלהבות עצומה כל כך, עד שבהגיעם לשירת הים, הגביו המתפללים את כנף בגדיהם, כי הרגישו בנפשם איך שעוברים הם זה עתה את הים, לאחר התפילה שאלו התלמידים את רבם: אם כך שלאחר שהרבי נח וישן בכוחו להתפלל במדרגה נעלה זו, ולהליב כל כך את לבות המתפללים איתו, מדוע איפוא אינו ישן בתדירות שינה קבועה של כמה שעות טובות, ענה להם רבי שמעלקא: דעו כי רק מי שאינו ישן ועובד עבודתו בלי הרף כל הימים אז באם אירע שח פעם אחת והחליף כח, אז יכול להתפלל תפילה כזו, אבל מי שרגיל לישון בכל לילה הרבה שעות, מן הנמנע שיוכל להגיע למעלת תפילה כזו.

כשנכנסו המצרים בתוך הים בקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר להם הקב"ה, מעשי ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה, ולכאורה קשה דהיה לו לומר, מעשי ידי נטבעים בים. ואפ"ל הדנה בסנחריב בקרא ויהי בחצי הלילה ויגל אחזם וכו', ואינא בזוה"ק שהקב"ה פתח אזנם של סנחריב וחילותיו ושמעו שירת המלאכים, ומרוב מתיקותם מתו עיי"ש. ואפ"ל דכאן גם כן "ביקשו המלאכים לומר שירה" דהיינו שרצו שהקב"ה יגלה אזנם וע"י השירה שישמעו ימותו כמו בסנחריב, אמר להם הקב"ה מעשי ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה, דהיינו שהמצריים הרי טבעו את ילדי ישראל בנילוס, וע"כ אני רוצה לשלם להם מידה כנגד מידה ולטובעם בים ואתם רוצים לומר שירה, ואתי שפיר דהלשון מעשי ידי טובעין קאי על המצריים שטבעו את זכרי ישראל בנילוס.

(הרה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג ז"ע)

במדרש הים ראה וינוס מה ראה ברייתא דר' ישמעאל ראה.

והיא פלאי, ונראה לפרש הדנה איתא בתנא דבי ר' ישמעאל אמר הקב"ה אלמלא לא העליתי את ישראל ממצריים רק בשביל שאינם מטמאים בשרצים דיו ותמוה. ובדרוש שמואל כתב דאיתא בירושלמי (ברכות י"ג) כשחוטאין הבריות מביט הקב"ה בשקצים ורמשים ואומר מה אלו שאין צורך בהם אנו מקיימים אלו שיש צורך בהם על אחת כמה וכמה ע"כ, וזה אין שייך לומר כ"א נגד ישראל שאין אוכלים שקצים ורמשים א"כ אין צורך בהם, משא"כ נגד אומות העולם שאוכלים אותם א"כ יש צורך בהם, וידוע דהשר של מצריים טען הללו והללו עובדי ע"ז אלא שהביט הקב"ה בשרצים וישראל שלא אכלום והוי שלא לצורך ומהם למד הקב"ה זכות לישראל בק"ו, משא"כ למצריים שאכלו שקצים ורמשים לכן לא יכלו לומר עליהם ק"ו זה ולכן סוס ורכבו רמה בים. ח"ש המדרש הים ראה וינוס מה ראה ברייתא דר' ישמעאל ראה, היינו התנא דבי ר' ישמעאל הנ"ל שאלמלא לא העליתי את ישראל ממצרים אלא מפני שאין מטמאים בשרצים דיו ולכן שפיר נקרא הים ונתבטל הטענה מה בין אלו לאלו כנ"ל.

(פנינים יקרים)

◇ טבילה בערב יו"ט ◇

בשנה האחרונה קודם פטירת הבעש"ט בשנת תק"כ, על הימים האחרונים של חג הפסח בא הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זצ"ל, לחוג את החג במעזבוש אצל הבעש"ט ז"ע ומפני ריבוי הגשמים וקלקול הדרכים התאחר מאוד בדרך, עד כי בבואו למעזבוש לא היה לו עוד פנאי לטבול במקוה בערב החג של שביעי של פסח, ואחר התפילה בקבלו פני הבעש"ט ז"ע שאל אותו הבעש"ט: האם היית היום במקוה? השיב ר' פנחס מקאריץ: לא, או אז נאנח הבעש"ט אנחה מרה ועמוקה, ור' פנחס מקאריץ לא הבין את טעם אנחה זו. ואחרי שעות אחדות אמנם נודע לו כי נגזר על הבעש"ט להסתלק מעוה"ז ולולא היה הוא טובל במקוה כי אז היה יכול לבטל בתפילתו גזר דינו. ולכן הזהיר הרה"ק ר' פנחס מקאריץ לדורות הבאים אחריו להזהר מאוד בטבילה זאת כלומר של ערב שביעי של פסח, ואמר אח"כ כי חיי הבעש"ט היו תלויים בטבילה זאת, וחוב קדוש הוא להיות נזהר מאוד בטבילה זאת.

◇ שירה בלב נשבר ◇

סיפר הרה"ק מצ'עשינוב זצ"ל שפעם אחד בהיות החבראי קדישא אצל רבם הרבי ר' אלימלך בשביעי של פסח, באמצע הלילה נחלש לבו של אחד התלמידים ולא היה לו במה להשיב נפשו, חיפש וחיפש עד שמצא תרנגולת צלויה ואכלו כדי להשיב נפשו. ובבוקר בזמן התפילה התחבא על יד התנור שידע שרבו הקדוש הרבי ר' אלימלך

לעילוי נשמת
הרה"ח חיים אביגדור ז"ל
בן הרה"ח בנימין ז"ל
נלב"ע ב' ניסן
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
מרת בריינדל ע"ה
בת הר"ר יהודה מנחם ז"ל
נלב"ע יא שבט תשפ"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
רבינו הגדול
הגה"ק יצחק צבי משה ז"ע
בן רבינו אביגדור מוזס זצ"ל
מקראלי
נלב"ע ד' טבת תשעט
זכותו יגן עלינו ועכי"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הגה"צ עמרם וועקנין זצ"ל
בן הרה"ג אליהו זצ"ל
רב ביהמ"ד מאור הרשב"י אשדוד
נלב"ע ביום טו אדר תשפ"ב

לעילוי נשמת
הגה"צ משה וועבר זצוק"ל
בהרה"צ מרדכי זצ"ל
נלב"ע יב כסלו תשפ"א
ת. נ. צ. ב. ה.